

“L’Europa de l’estretor de mires”

El ministre d’Afers Estrangers de la República Txeca, Karl Fürst zu Schwarzenberg, critica la manca de visió dels polítics europeus, fa un advertiment a Alemanya sobre la fanfarroneria a l’hora de defensar l’euro i valora la figura del seu amic desaparegut Václav Havel.

Senyor ministre, com a membre de la noblesa de Bohèmia, va viure una gran part de la vida a Àustria i a Alemanya. Després de la transició, va retornar a Praga i us va dedicar a la política i, a més, teniu passaport suís. Quina llengua parleu en somnis?

—Depèn del lloc on em trobi. De vegades el txec, de vegades l’alemany.

—És a dir, sempre formeu part de l’Europa central. Fins on creieu que s’estén? Quins són els països que han de formar la UE?

—L’Europa central no té unes fronteres definides, travessa tot Alemanya. Mentre que Düsseldorf i Colònia formen part de l’Europa occidental, Munic i Dresden ja són a l’Europa central. És positiu que Croàcia entri aviat

a la UE, i també Ucraïna n’hauria de formar part. Crec que tots els Balcans occidentals haurien d’entrar a la UE si no volem seure sobre un volcà. I també Turquia, si ho vol, i si duu a terme reformes profundes.

—La UE encara resulta prou atractiva per als països limítrofs ...

—És una llum que comença a titil·lar.

—Europa fa un ús adequat i suficient d’aquest atractiu per tal de

provocar canvis en el govern autoritari de Rússia, o en la Bielorússia dictatorial?

—Europa es mira massa el melic. No hi veu més enllà del nas. D’alguna manera, ha perdut la visió global del món.

—“I ara, tot d’una, Europa parla alemany”, va afirmar no fa gaire el representant de la CDU al Bundestag, Volker Kauder.

—Això no és cert, de moment. Precisament acabo de llegir un estudi que demostra clarament que a Europa cada vegada hi ha menys joves que aprenguin alemany, malauradament.

—**Però ja deveu saber que Kauder parlava en sentit...**

—...figurat, sí. I cal anar amb compte. Els alemanys tenen el convenciment que tots haurien de ser com ells.

—**D'una altra banda, un bon nombre de veus han demanat al govern alemany que assumeixi el lideratge d'Europa.**

—En esclatar la crisi, jo mateix vaig dir als meus homòlegs europeus que potser seria millor, en lloc de plantejar tantes resolucions complicades, introduir un comptable alemany a cadascun dels ministeris de Finances de la UE. Llavors, tothom va riure, però a poc a

poc ens anem apropant a aquest plantejament.

—**És cert, els grecs tenen un supervisor alemany.**

—De vegades, sento que els alemanys diuen: “Si fóssiu tan aplicats i estalviadors com nosaltres, ara no tindríeu tot aquest merder.” En part, tenen raó, però no s’han de posar com a exemple.

—**Aconselleu als polítics alemanys que es comportin amb més humilitat?**

—Passa com amb aquell oncle ric, que d’entrada t’ajuda i després no para de vanar-se’n: et crispa. Fins i tot els estats més petits són sensibles a aquesta actitud. Observen com la senyora Merkel i el senyor Sarkozy es troben, es maneguen les polítiques entre ells i es limiten a comunicar els resultats a la resta. Això pot funcionar durant un cert temps, però té un límit.

—**El vostre homòleg polonès, Radek Sikorski, ha fet un tomb cap a Europa i, més especialment, cap a Alemanya. Ha requerit al govern de Berlín que es faci càrrec de salvar l’euro, perquè li fa més por la inactivitat que no pas el poder d’Alemanya.**

—Això és un veritable gir copernicà del pensament polític polonès. Només espero que els alemanys el valorin com cal. Perquè, al seu país, aquest home ha rebut una bona pila d’insults.

—**Creieu que a Berlín haurien d’haver reaccionat amb més eufòria?**

—M’hauria agradat que ho haguessin fet.

—**Enteneu aquesta por que tenen els alemanys d’esdevenir els principals pagadors d’una unió de transferències?**

—I tant que l’entenc. Tanmateix, penso que l’auge alemany i la seva balança comercial es basen en el fet que els països que avui estan endeutats van comprar, a crèdit, a Alemanya. Qui va treure més profit, llavors, de la política del crèdit fàcil? Precisament ells! Els alemanys no se n’haurien d’oblidar, d’això.

—**I què en penseu, de la cancellera?**

—La senyora Merkel és una política tenaç, que és conscient que cal esperar fins que l’enemic no se’n va. És una

gran qualitat, i ella la té. Potser sí que té una visió europea, però jo no ho sé, això.

—**El president de la República Txeca, Václav Klaus, ha manifestat la seva desconfiança envers els alemanys i s'ha mostrat d'allò més crític amb la UE. Què en pensa la ciutadania?**

—Els txecs no són crítics amb la UE, com els alemanys o els austríacs. I, per cert, jo estic en contra de l'Europa de les dues velocitats. Qualsevol persona que hagi circulat mai per una autopista sap que el carril per a vehicles lents t'acaba portant a la sortida. No em vull desviar del sentit en què circula Europa.

—**Creieu que la major part de la culpa de la crisi rau en els bancs o bé en els polítics?**

—No tinc cap dubte que la culpa és de la política. Al llarg de decennis, es van aprovar pressupostos deficitaris. No podia funcionar eternament. I els bancs, com és evident, se'n van aprofitar. Els darrers trenta anys, ben pocs polítics han advertit del perill de prosseguir amb aquest nivell de despesa.

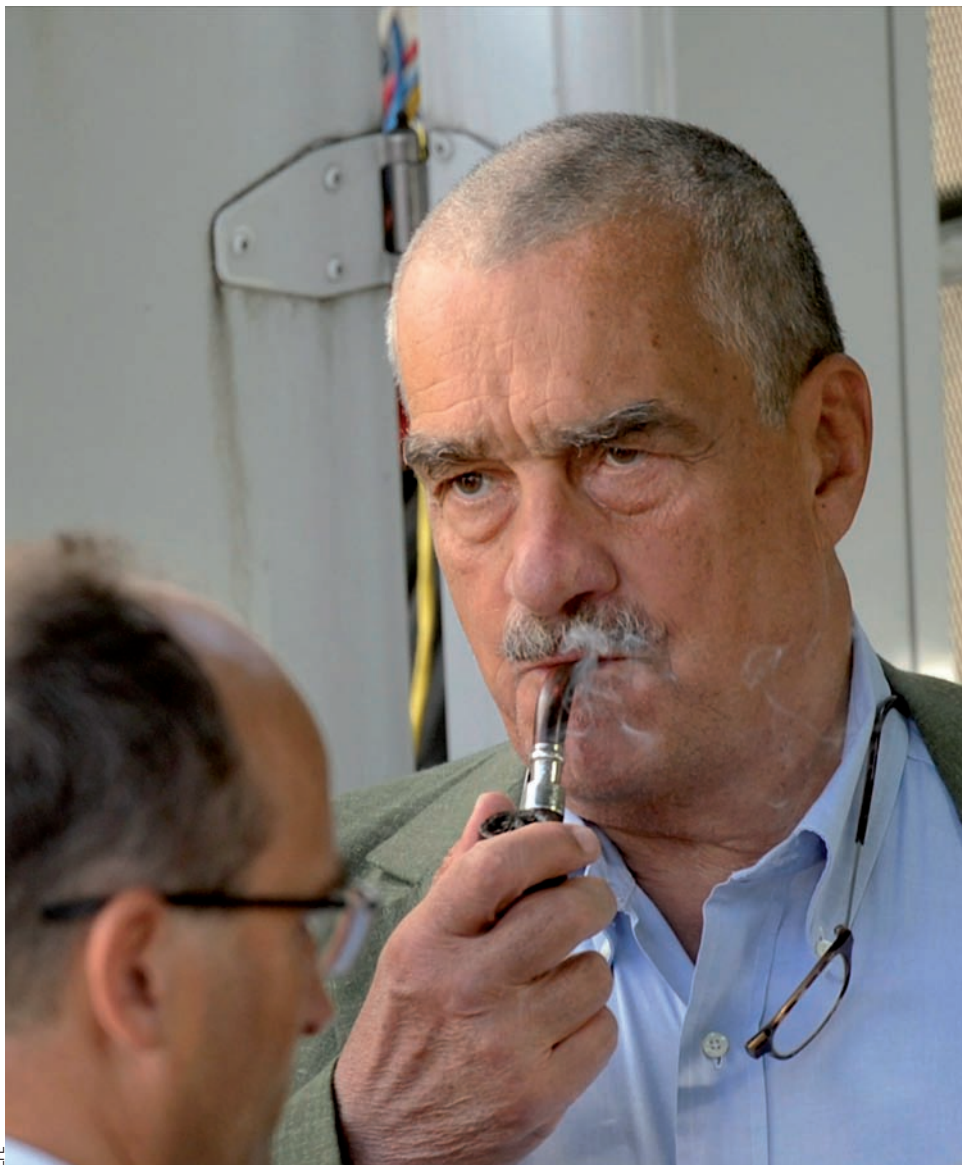
—**No els votarien pas, aquests polítics.**

—Però no hauríem de tenir por, les coses funcionen d'aquesta manera. Aquells que actuen contra les conviccions pròpies per tal d'obtenir millors resultats electorals són uns irresponsables.

—**La fi de l'euro comportaria la fi d'Europa?**

—Si bé és cert que l'euro és un projecte important, només és un instrument. La Unió Europea es va crear com a projecte polític, i sobreviuria fins i tot sense l'euro. Hem d'atorgar legitimitat democràtica a Europa, en aquest camí cap a la unitat. Avui dia, la UE és una construcció molt complexa. Brusselles va absorbir tant com va poder. Per això, seria millor que les regions i els països cedissin determinades competències. Hem de defugir l'Europa de l'estretor de mires, ens hem de prendre seriosament el principi de subsidiarietat i hem de decidir conjuntament les qüestions essencials.

—**A les darreres negociacions, Londres es va oposar a un consens europeu. Creieu que pot funcionar una Europa sense els britànics?**

EFE

“Europa es mira massa el melic. No hi veu més enllà del nas. D'alguna manera, ha perdut la visió global del món”

—No crec que els britànics en vulguin quedar exclosos, perquè ja han reconegut que van cometre un error a Brussel·les.

—**Creieu que és possible que David Cameron faci un gir en ro-dó?**

—Sense Anglaterra, seríem bastant més pobres. Ens cal una política exterior comuna, una política de seguretat comuna, una política energètica comuna... però no necessitem cap política de ximberies comuna.

—**Afirmeu que us sentiu europeu fins al moll de l'os. D'on prové aquesta convicció tan profunda?**

—Té a veure amb la meva història familiar. Europa ha marcat els punts clau de la meua vida, tant en sentit positiu com en sentit negatiu.

—**Què voleu dir? Com vau viure els grans canvis?**

—D'això, se'n va encarregar la meua mare. Quan jo tenia deu anys, em va cridar i em va dir: “Kary, ara ja ets un *teenager* [era molt anglesa, ella],

i he de parlar amb tu seriosament. T'he d'explicar que ho perdrem tot i que probablement haurem de fugir del país.”

—**Com us va afectar?**

—Recordo perfectament aquesta conversa, sé exactament en quina habitació del castell de Čimelice es va esdevenir. Llavors vaig fer l'única cosa correcta que podia fer: vaig explorar la meva pàtria. L'estiu de l'any 1948 vaig baixar per la vall del Moldava. Avui dia ja no existeix: la va cobrir el pantà. Quan era un marrec, vaig gravar tot allò a la meva memòria.

—**Com vau viure la fugida de Txecoslovàquia?**

—Sense dramatisme. Érem conscients que s'esdevindria. Vam anar fins al llac St. Wolfgang, on vivia la meva

àvia. No podiem fugir a Viena, perquè era ocupada pels soviètics.

—**En la vostra època d'estudiant, a Munic, teníeu fama de bohemí.**

—Però amb modèstia. El meu oncle, assenyadament, em donava pocs diners, per tal que em comportés amb humilitat. Ben aviat, em vaig començar a involucrar en la política i vaig arribar a ser representant dels països de l'Est al Comitè General d'Alumnes de la Universitat de Munic, fins i tot amb els vots de la Federació Socialista d'Estudiants. Avui dia encara me'n sento orgullós.

—**Com vau conèixer Václav Havel, desaparegut recentment, aquell dissident que va esdevenir el poeta president?**

—L'any 1985 em van escollir, a proposta del qui llavors era canceller austríac, Bruno Kreisky, com a director de la Federació Internacional d'Hèlsinki, que s'encarregava de documentar les violacions dels drets humans en l'àmbit de la CSCE. A cada viatge que feia a Txecoslovàquia, dos membres del servei secret espiaven els meus moviments, i a Havel també. Quin sentit tenia que ens trobéssim, organitzar una reunió per a quatre policies? Tanmateix, Havel pensava d'una altra manera i, a través d'un amic comú, em va fer saber que em volia veure.

—**Vau aconseguir enredar els vigilants?**

—Vam quedar en un local molt sorollós a la vora de la plaça Wenceslau. En aquell lloc, els aparells d'escolta no funcionaven. Havel em va impressionar, des del primer moment, per la seva enorme sinceritat, la seva cerca de la veritat i la seva gran modèstia. Era un home que no coneixia la por. I, d'aquesta manera, vam acordar que ens trobaríem regularment. En aquella època, vaig travessar la frontera amb el meu cotxe un bon grapat de vegades.

—**Hi va haver cap punt d'inflexió en la història, cap moment que tinguéssiu la plena convicció que el règim comunista era a punt d'ensorrar-se?**

—Sí, hi ha una petita anècdota, però que resulta fonamental, que Havel explicava. De fet, és força banal. Se li havien presentat, per sorpresa, uns vells amics de la joventut, procedents de Moràvia. A casa, no tenia res per a

beure, i va fer com fan tots els habitants de Praga en aquests casos. Agafes la gerra grossa de la cuina, te'n vas a la cantonada, a la taverna, demanes que te l'omplin amb cervesa de la bona i te'n tornes cap a casa, per a oferir-la als convidats. Havel va agafar la gerra i, en baixar les escales de l'edifici, un dels policies que el vigilaven el va aturar. L'agent secret li va dir: “Ja hem esbrinat que els vostres convidats no són dissidents, doneu-me la gerra, ja vaig jo a buscar la cervesa i us la porto!” Quan vaig sentir això, l'any 1988, ja n'estava segur: el règim és a punt de caure. El dia 29 de desembre del 1989, quan Václav Havel va esdevenir president, va ser el millor dia de la meua vida. Sabia que el malson del meu país per fi s'havia acabat. Ara torno a ser a casa. He sobreviscut al segle XX.

—**Què vau sentir quan us van retornar una part de les vostres propietats? És un triomf sobre la història?**

—No, no pas un triomf, no. Va ser més aviat una sensació de gratitud. Jo estava convençut que el règim cauria tard o d'hora, però mai no m'hauria imaginat que em retornarien res.

—**Heu declarat que esteu disposat a presentar-vos com a candidat a les eleccions presidencials del 2013.**

—Sí, però probablement seria en un segon pla. No em comportaria cap mena d'amargor, començo a tenir ganes de jubilar-me. Em ve molt de gust de viatjar, m'agradaria recórrer la ruta de la seda. I també de voltar per tot Europa, aquest continent meravellós.

—**Però, amb els canvis recents, els ciutadans poden escollir directament el president i, amb la vostra popularitat, teniu bones possibilitats.**

—Ben poques. Si no, no em presentaria. Però per a molts, sóc una figura incòmoda.

—**La sinceritat, la transparència de la política... és això el que compta al final de la vida?**

—Si Déu vol, al final podré dir: no has malbaratat el teu talent. Has viscut d'acord amb la responsabilitat que et va ser atorgada.

*Erich Follath
Jan Puhl*

© Der Spiegel

Traducció de Mireia Menal